

مجموعه مقالات سبک زندگی جلد اول

سرویراستار
امیر قربانی

فهرست مطالب

سخن ناشر	۱۱
دیباچه	۱۳

تاریخچه مفهوم سبک زندگی / جوانا ماکن هابر

چکیده	۱۹
تعریف	۲۰
سبک زندگی از دیدگاه آلفرد آدلر	۲۱
سبک زندگی و راه زندگی ماکس وبر	۲۳
سبک زندگی در علوم اجتماعی	۲۳
نظریه جامعه‌شناختی و مفهوم سبک زندگی	۲۳
سبک زندگی در رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی	۲۶
علوم سلامت	۲۷
سبک زندگی در دانش‌های مرتبط با فراغت و بازار	۲۹
نتیجه	۳۰
منابع	۳۱

بررسی مفهوم سبک زندگی / آنتونی جی. ویل

چکیده	۳۳
مقدمه	۳۳
رهیافت‌ها	۳۶

۳۶	رهیافت وبری
۳۸	رهیافت خرده فرهنگی
۳۹	رهیافت روان شناختی
۴۰	رهیافت تحقیقات بازار/ روان نگاری
۴۱	رهیافت مکانی
۴۳	رهیافت سبک های فراغتی
۴۴	رهیافت سبک زندگی های سوسیالیستی
۴۵	رهیافت فرهنگ مصرف کننده
۴۶	رهیافت جنسیت
۴۷	رهیافت های متفرقه
۴۷	تحلیل سبک زندگی
۴۸	افعال/ رفتار
۴۸	ارزش ها و نگرش ها
۴۹	افراد در مقابل گروه ها
۵۰	تعامل گروهی
۵۰	انسجام
۵۳	شناخت پذیری
۵۴	انتخاب
۵۷	نتیجه گیری
۵۹	منابع

سبک زندگی / آلفرد آدلر - ۶۹

سبک زندگی: مروری تاریخی و نظام مند / هینز ال آنسباچر

۷۹	چکیده
۸۰	تلقی آدلری از سبک زندگی
۸۲	پیدایش مفهوم سبک زندگی در ادبیات آدلر
۸۲	تصویر راهنما
۸۳	خطامشی راهنما
۸۳	برنامه زندگی
۸۴	سبک زندگی
۸۵	ماکس وبر

۸۷	فالکرت ویلکن
۸۸	آدلر
۸۸	استعمال‌های مختلف سبک زندگی
۸۹	سبک زندگی فردی
۸۹	سبک زندگی گروهی
۹۰	سبک زندگی به مثابه واژه‌ای عام
۹۲	محتوا و دامنه
۹۳	ویژگی‌های مشترک سبک زندگی
۹۳	بُعد وحدت بخشی
۹۵	ابعاد خلاقیت و بی‌همتایی
۹۵	ابعاد عملیاتی، کارکردی و ثابت
۹۶	نمونه‌ها
۹۷	تفسیرهای متناظر
۹۸	خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۰۰	منابع

تعاریف سبک زندگی و کاربرد آن در رفتار مسافرتی / تایرا یوئ

۱۰۷	مقدمه
۱۰۹	تعاریف سبک زندگی
۱۰۹	خاستگاه‌های مفهوم سبک زندگی
۱۱۱	درآمدی بر بازاریابی
۱۱۱	تعاریف معاصر
۱۱۲	عناصر اصلی سبک زندگی
۱۱۲	ویژگی‌های مشترک
۱۱۲	جنبه وحدت بخش
۱۱۳	ویژگی تمایز بخش
۱۱۳	لوازم رفتاری
۱۱۴	ویژگی‌های مشروط در مفاهیم سبک زندگی
۱۱۵	شناخت و هیجان
۱۱۵	محیط اجتماعی
۱۱۵	جمع‌بندی
۱۱۶	کاربردهای مفهوم سبک زندگی در حوزه حمل و نقل

۱۱۷	به سوی مفهومی جدید از سبک زندگی
۱۱۷	تعریف
۱۱۸	سبک زندگی‌های مختص یک حوزه
۱۱۹	نتیجه‌گیری
۱۲۱	منابع

از سبک تا سبک زندگی: قیاسی با تاریخ هنر / میشل سوبل

۱۲۳	سبک در زبان روزمره
۱۲۶	سبک زیبایی‌شناختی
۱۲۸	سبک فردی
۱۲۸	سبک توصیفی
۱۳۳	سبک زندگی
۱۳۶	منابع

از شیوه‌های زندگی تا سبک زندگی / دیوید چنی

۱۴۳	زبان و نمادگرایی فرهنگی
۱۴۵	سبک زندگی
۱۴۹	اصالت، قریحه
۱۵۳	منابع

سبک زندگی و تفکر جامعه‌شناختی / میشل سوبل

۱۵۵	نخستین رهیافت‌های نظری
۱۵۸	رهیافت نمادین
۱۶۰	برخی از پژوهش‌های تجربی
۱۶۴	تعریف سبک زندگی
۱۶۸	منابع

ارزش‌های فرهنگی و سبک‌های زندگی جدید / فیلیپ باسرمِن

۱۷۲	معنا و دگرگونی سبک‌های زندگی
۱۷۲	سبک‌های زندگی و طبقه اجتماعی؛ موقعیت منزلتی
۱۷۷	سبک‌های زندگی به‌عنوان الگوهای مصرف شامل ترجیحات، سلیق و ارزش‌ها
۱۷۸	پیدایش فرهنگ و سبک‌های زندگی جایگزین

گونه‌شناسی سبک‌های زندگی	۱۸۱
طبقات متوسط جدید، زندگی و ارزش‌های آنها	۱۸۱
«سبک زندگی»های جایگزین به عنوان یک نوع	۱۹۰
سبک‌های زندگی، ارزش‌ها و محیط زیست	۱۹۲
فقدان انسجام (سازگاری) ارزشی	۱۹۳
پیدایش سبک‌های زندگی حول محور ایده کمونیسیم	۱۹۵
منابع	۱۹۹

رویکردی جدید به تحلیل سبک زندگی / جری ویند

مدلی از سبک زندگی	۲۰۵
کاربرد و تأیید این مدل	۲۰۸
سنجه‌های عملیاتی سبک زندگی	۲۰۸
کاربرد سنجه‌های سبک زندگی در مدل‌های پژوهشی (تقسیم‌بندی)	۲۰۸
واحد تحلیل	۲۰۹
روش‌های پژوهش	۲۰۹
نتیجه‌گیری	۲۱۰
منابع	۲۱۱

مفهوم سبک زندگی برآمده از بررسی دوران کهن سالی / ریچارد اچ ویلیامز

مقایسه با تلقی آدلری	۲۱۶
لوازم متداول بالینی	۲۱۷
منابع	۲۱۹

فهرست نمایه‌ها

نمایه اصطلاحات	۲۲۱
نمایه اعلام	۲۲۵

دیباچه

اصطلاح سبک زندگی از جمله اصطلاحاتی است که به طور چشمگیر در حوزه علوم اجتماعی، روان‌شناسی و زیرشاخه‌های آنها به کار می‌رود. این مفهوم که در واقع برای تشریح وضعیت زندگی انسان در همه ابعاد آن نضج یافته است، در حوزه‌های مختلف علوم انسانی به‌وفور مورد استفاده قرار می‌گیرد و دامنه کاربرد آن چنان گسترده شده است که امروزه برخی از اندیشمندان ایده جایگزینی این مفهوم به جای برخی از مفاهیم مرسوم و سنتی را مطرح می‌سازند.

مفهوم سبک زندگی با مجموعه قابل توجهی از مفاهیمی همچون فرهنگ، منزلت، رفتار، سلیقه و مُد پیوندی وثیق دارد و گستره آن تمامی ابعاد فردی و اجتماعی آدمی را در برمی‌گیرد. به باور برخی، سبک زندگی از دامن علوم انسانی غربی سر برآورده و بالنده گشته است. فارغ از داوری در این باب، آنچه مهم است دنبال کردن نحوه پدیدایی این مفهوم، پیشینه آن، رهیافت‌های مختلف به سبک زندگی و مفاهیم و حوزه‌های همبسته با آن در علوم ناظر به این مبحث است. این مهم بدون مطالعه آثار صاحب‌نظران و اندیشمندان این حوزه میسر نخواهد شد.

از آنجاکه موضوع سبک زندگی به مثابه موضوعی آکادمیک در کشور ما عمر چندانی ندارد و زمینه دسترسی به مجموعه نسبتاً جامعی از آثار اصلی ناظر به این حوزه چندان هموار نیست، ضرورت معرفی تعدادی از آنها احساس می‌شود. براین اساس، پس از تتبع فراگیر و شناسایی منابع اصلی حوزه سبک زندگی، آثاری از آن بین انتخاب و پروژه ترجمه آنها در دستور کار گروه سبک زندگی پژوهشکده سبک زندگی اسلامی قرار گرفت. ماحصل

تلاش‌های صورت گرفته، در قالب دو جلد منتشر خواهد شد؛ جلد نخست ناظر به مفاهیم بنیادی سبک زندگی و جلد دوم معطوف به مفاهیم مرتبط با حوزه سبک زندگی است.

جلد نخست، حاوی یازده نوشتار از چهره‌های شاخص در حوزه علوم اجتماعی و روان‌شناسی، با هدف معرفی محوری‌ترین مؤلفه‌های مربوط به سبک زندگی گردآوری شده است که در ادامه مروری بر آنها خواهیم داشت.

(۱) «تاریخچه مفهوم سبک زندگی»؛^۱ ماکن هابر، استاد جامعه‌شناسی در دانشگاه آمریکایی مینه‌سوتا.^۲

در این مقاله، نویسنده پس از تعریف اصطلاح سبک زندگی به تبیین دیدگاه آدلر و مارکس در خصوص سبک زندگی می‌پردازد. در ادامه، پیوند بین سبک زندگی و علوم اجتماعی را برجسته می‌کند و در این میان، تحلیلی از رویکردهای جامعه‌شناختی مدرن درباره سبک زندگی به دست می‌دهد. در بخش پایانی این اثر، با تصریح به اهمیت یافتن مفهوم سبک زندگی در رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی طی دهه‌های اخیر، تنها برای نمونه به شرح کاربرد این اصطلاح در علوم سلامت و حیطه مطالعات مربوط به فراغت بسنده کرده است.

(۲) «بررسی مفهوم سبک زندگی»؛^۳ آنتونی جی ویل، استاد افتخاری مدرسه عالی اوقات فراغت، ورزش و توریسم در دانشگاه فناوری سیدنی استرالیا.^۴

نویسنده در این اثر طی مروری بر ادبیات و تحلیل مفهوم سبک زندگی و ارتباط آن با فراغت، مشخصاً به توصیف و تشریح هفت رهیافت متنوع به سبک زندگی پرداخته است. جی ویل در گام بعد، ذیل بخشی با عنوان «تحلیل سبک زندگی» مؤلفه‌های ضروری برای ارائه تعریفی جامع، دقیق و کارآمد از سبک زندگی را برمی‌شمرد. در بخش پایانی نیز به برخی از چالش‌های فرا روی پژوهشگران این حوزه اشاره می‌شود.

-
1. Life-style, History of the Concept
 2. University of Minnesota
 3. The concept of lifestyle: a review
 4. University of Technology Sydney

۳) «سبک زندگی»؛^۱ آلفرد آدلر، روان‌درمانگر و روان‌شناس برجسته اتریشی، مبدع اصطلاح سبک زندگی.

نکته اصلی آدلر در این اثر مختصر، اشاره به این نکته کلیدی است که تنها در دشواری‌ها و ناملازمات است که سبک زندگی به وضوح نمایان می‌شود. از نظر آدلر، هر فردی دارای سبک زندگی است؛ بنابراین گاه تنها بر اساس صحبت با فرد و واداشتن او به پاسخ مجموعه‌ای از پرسش‌ها آینده او را می‌توان پیش‌بینی کرد.

۴) «سبک زندگی: مروری تاریخی و نظام‌مند»؛^۲ هینز آنسباچر، عضو هیئت علمی دانشگاه براون^۳ در ایالات متحده، فعال در حوزه روان‌شناسی فردی.

آنسباچر در این اثر به دنبال خاستگاه و تاریخچه واژه سبک زندگی است و افزون بر ذکر اجمالی موارد استعمال این اصطلاح، به بیان مشترکات آنها نیز می‌پردازد. به اعتقاد او، مفهوم سبک زندگی را می‌توان به سه صورت مختلف «فردی، گروهی و طبقه‌ای» استعمال کرد و از سه ویژگی «وحدت‌بخشی، بی‌همتایی و ابعاد عملیاتی» به عنوان ویژگی مشترک در همه استعمالات سبک زندگی می‌توان یاد کرد.

۵) «تعاریف سبک زندگی و کاربرد آن در رفتار مسافرتی»؛^۴ تایرا یوئ، استاد مدرسه عالی بازرگانی: دپارتمان بازاریابی، کپنهاگ دانمارک^۵ فعال حوزه سبک زندگی.

نویسنده در این اثر مطالب خود را در قالب دو محور کلی «تعاریف سبک زندگی» و «واکاوی ارتباط ادعایی آن با رفتار مسافرتی» سامان بخشیده است. او در ضمن این دو محور به مباحثی همچون عناصر اصلی سبک زندگی، ویژگی‌های مشترک در رویکردهای مختلف به سبک زندگی و کاربردهای این مفهوم می‌پردازد.

۶) «از سبک تا سبک زندگی: قیاسی با تاریخ هنر»؛^۶ میشل سوئل، استاد دپارتمان جامعه‌شناسی دانشگاه آریزونا^۷ در ایالات متحده.

مؤلف در این اثر می‌کوشد تا با برشمردن انواع مختلف سبک‌ها، نهایتاً تعریفی از اصطلاح سبک زندگی به دست دهد. سوئل ضمن مباحث خود وحدت سبکی را ویژگی ضروری سبک

-
1. The Style of Life
 2. Life Style: A Historical and Systematic Review
 3. Brown University
 4. Definitions of Life Style and its Application to Travel Behavior
 5. Department of Marketing; Copenhagen Business School
 6. From Style to Lifestyle: An analogy to Art History
 7. University of Arizona

زندگی نمی‌داند و بر تمایز بین وحدت سبکی و سبک زندگی پافشاری می‌کند. او چندان معتقد نیست که رفتارها را بتوان بیانگر سبک زندگی قلمداد کرد.

(۷) «از شیوه‌های زندگی تا سبک زندگی: بازاندیشی فرهنگ به مثابه ایدئولوژی و قریحه»؛^۱ دیوید چنی، استاد جامعه‌شناسی و نظریه‌پرداز برجسته حوزه سبک زندگی.

چنی برای ارائه تصویری از سبک زندگی به مقولاتی از قبیل فرهنگ، نسبت آن با زبان، نمادگرایی فرهنگی، اصالت و قریحه می‌پردازد. او فرهنگ را ابداع قابل توجه تفکر اجتماعی در دوران مدرن برمی‌شمرد و عنصر اصلی آن، یعنی اصالت‌مندی را ناشی از سبک‌های زیستن قلمداد می‌کند. از منظر چنی، مفهوم سبک زندگی نمونه مناسبی از شکل نوین اجتماعی و همواره دستخوش تحولات اجتماعی است. او ظهور سبک‌های زندگی را نمونه‌ای از اشکال جدید اجتماعی و مصداق بارز تحول فرهنگی برمی‌شمرد.

(۸) «سبک زندگی و تفکر جامعه‌شناختی»؛^۲ میشل سو بل، استاد دپارتمان جامعه‌شناسی دانشگاه آریزونا در ایالات متحده.

سو بل در این اثر به بحث و بررسی پژوهش‌های پیشین درباره سبک زندگی می‌پردازد و طبق اظهارنظری قابل توجه کاربرد اصطلاح سبک زندگی را چنان مسامحه‌کارانه می‌داند که آن را مانعی بر سر راه انجام هرگونه پژوهشی مناسب قلمداد می‌کند. او گرچه در ابتدا جامعه‌شناسان را از کاربرد این اصطلاح بر حذر می‌دارد، نهایتاً آن را واجد اهمیتی جامعه‌شناختی قلمداد می‌کند و بر لزوم مفهوم‌سازی مجدد برای آن تأکید می‌کند.

(۹) «ارزش‌های فرهنگی و سبک‌های زندگی جدید»؛^۳ فیلیپ باسرمن، استاد جامعه‌شناسی و از فعالان برجسته در حوزه ارزش‌های فرهنگی و فراغت.

نویسنده در بخش نخست این مقاله به بیان موضوعاتی می‌پردازد که علوم اجتماعی باید درباره سبک زندگی، طبقه و منزلت اجتماعی و ارتباط این دو با ارزش‌ها تبیین کند. سپس تأثیر آنها و آثار سبک‌های زندگی مدرن را بر کیفیت محیط بررسی می‌کند و سرانجام، بحث را با مروری بر برخی گرایش‌ها و منویات آنها برای آینده جامعه به پایان می‌رساند.

(۱۰) «رویکردی جدید به تحلیل سبک زندگی»؛^۴ جری ویند، استاد حوزه بازاریابی در

1. From ways of life to lifestyle: Rethinking culture as ideology and sensibility

2. Lifestyle and Sociological Thought

3. Cultural values and new life-styles

4. Life Style Analysis: A New Approach

مدرسه عالی وارتون دانشگاه پنسیلوانیا^۱ در ایالات متحده.

این مقاله مدلی از سبک زندگی را ارائه می‌دهد که اکثر ویژگی‌های مرتبط سبک زندگی را در برمی‌گیرد. افزون بر این، مقاله حاضر به برخی از تکنیک‌های تحلیلی اشاره می‌کند که در تحلیل اطلاعات مربوط به سبک زندگی قابل استفاده‌اند. تلاش جری ویند برای ارائه مدلی از سبک زندگی، از نخستین کوشش‌ها برای مفهوم‌سازی عملیاتی سبک زندگی به شمار می‌رود و نویسنده امیدوار است این اثر منشأیی برای عرضه مدل‌های بهتر و کاراتر و تحلیل‌های مؤثرتر اطلاعات ناظر به سبک زندگی باشد.

(۱۱) «مفهوم سبک زندگی برآمده از بررسی دوران کهن‌سالی»^۲؛ ریچارد ایچ ویلیامز، استاد روان‌شناسی و از فعالان حوزه سبک زندگی.

نویسنده برداشت خود از کهن‌سالی موفق را برحسب تبادل «انرژی» کُنش بین کُنش‌گر و نظام اجتماعی او و احتمال ثبات کُنش‌گر در این موازنه مطرح می‌کند. او همچون آدلر معتقد است که ارزیابی سبک زندگی در صورت مواجهه فرد با مشکلات و رفتاری‌ها میسر می‌شود.

در این مجال از جناب حجت‌الاسلام دکتر محمدتقی فعالی، ریاست محترم پژوهشکده سبک زندگی اسلامی، کمال تشکر و قدردانی را ابراز می‌دارم؛ به‌علاوه، از مترجمان محترم و همکاران عزیز پژوهشکده سبک زندگی به‌ویژه آقایان عبدالرضا آتشین‌صدف، سید علی آقایی، محمد مرادی حسین‌آباد و حسن روشن سپاسگزاری می‌کنم. امید آنکه این تلاش علمی مقبول طبع ارباب معرفت و صاحبان اندیشه افتد و پژوهشگران و اندیشوران نکته‌سنج، ما را از دیدگاه‌ها و نکات اصلاحی‌شان بهره‌مند سازند.

گر خطا گفتیم، اصلاحش تو کن
مصلحی تو، ای تو سلطان سُخن

امیر قربانی

زمستان ۱۳۹۶

1. Wharton School of the University of Pennsylvania

2. A concept of style of life induced from a study of aging